

стадії веб-дизайна на пути к созданию современной информационной среды. Предложен процесс определения дизайн-макета.

Ключевые слова: веб-дизайн, виртуальная среда, этапы становления, стадии, дизайн-макет, компьютерная виртуальная реальность, визуализация, техническая сторона, проект.

Parnenko V.S. Web-design as foundation of modern virtual environment

The foundation of the modern virtual environment is web design. Disclosed concept, function and purpose of the web-design. Studied the history of web design, which is allocated by the stages of formation. Identifies and characterizes the main stages of web design on a way to creation of the modern information environment. Invited to the process of determining the design layout.

Keywords: web design, virtual environment, stages of development, the stage of the design-layout, computer virtual reality, visualization, the technical part of the project.

УДК 338.246:339.137.2

Доц. А.В. Сохецька, канд. екон. наук;
магістрант О.Я. Сухарська – Львівський НУ ім. Івана Франка

ЕКОНОМІКО-ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Розглянуто основні риси та напрями конкурентної політики. Обґрунтовано необхідність її проведення через аналіз позитивного та негативного впливу конкуренції та монополізації на економіку. Окреслено суть механізму реалізації конкурентної політики. Описано основні структурні елементи реалізації конкурентної політики.

Ключові слова: конкурентна політика, конкуренція, монополізація, демонополізація, антимонопольне регулювання, механізм реалізації конкурентної політики, інституційні чинники.

Постановка наукової проблеми та її завдання. На сучасному етапі розвитку економічної науки одним з пріоритетних напрямів аналізу державного регулювання країни є дослідження та розгляд конкурентної політики. Конкуренція є основою ефективного функціонування ринкової економіки та подальшого її розвитку. Створення сприятливих умов для процвітання конкурентних відносин забезпечує конкурентна політика. Конкурентна політика держави має за мету розроблення заходів, що стосуються створення конкурентного середовища, підтримки та захисту сумлінної конкуренції, боротьби з монополізмом в економіці тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми та окремі аспекти функціонування економіко-інституційного механізму конкурентної політики є предметом дослідження у багатьох науковців, зокрема над зазначеною темою працювали Г.О. Андросчук, Ю.М. Бажал, А.В. Грицай, І.І. Дахно, Б.Є. Кваснюк, О.І. Кілієвич, Н.М. Корчак, О.О. Костусєв, Р.І. Кузьмін, В.К. Мамутов, С. Мельник, С.В. Мочерний. Незважаючи на значний інтерес науковців до проблеми реалізації конкурентної політики, залишається невирішеним питання щодо визначення та аналізу цілісного механізму здійснення конкурентної політики, а тому воно потребує теоретичного осмислення та узагальнення сутності економічного та інституційного аспектів цього процесу.

Мета роботи. Визначити суть економіко-інституційного механізму реалізації конкурентної політики, окреслити структуру цього механізму та описати кожен з її елементів.

Виклад основного матеріалу. Інтенсивний розвиток світової економіки і поглиблення економічних відносин посилює конкуренцію між суб'єктами господарювання. Забезпечення конкурентної основи функціонування ринкової економіки передбачає формування ефективних механізмів її регулювання та управління. Однією з форм регулювання конкуренції є реалізація конкурентної політики. Конкуренція є рушійною силою ринкової економіки і її визначають як боротьбу між товаровиробниками за найвигідніші умови виробництва, збуту товарів і послуг, за привласнення найбільших прибутків [5].

Як будь-яке економічне явище, конкуренція має як позитивні, так негативні наслідки. Внаслідок постійного характеру конкуренції за ринкової економіки вона набула рис економічного закону, дія якого для товаровиробників є зовнішньою примусовою силою для підвищення продуктивності праці на своїх підприємствах, поліпшення якості товарів і послуг, збільшення масштабів виробництва, прискорення науково-технічного прогресу, впровадження нових форм організації виробництва [5]. Водночас, конкуренція створює умови для банкрутства значної кількості підприємств та виникнення криз надвиробництва. Відбувається диференціювання товаровиробників та виділення з-поміж них незначної кількості наймогутніших, що є матеріальною основою появи й розвитку монополій. За конкуренції відбувається посилення несправедливого розподілу доходів внаслідок того, що сильніші фірми з часом стають ще сильнішими, намагаються послабити могутність конкурентів.

Конкуренція в реальній економіці завжди функціонує на межі із монополізацією. В економічній науці монополізацією вважають об'єднання великих виробників і фінансових структур з метою одержання панівного становища на ринку чи інших сферах діяльності, проведення єдиної збутової, фінансової, цінової чи іншої політики, яка відповідає спільним інтересам монополістів у боротьбі з конкурентами. Процес монополізації має як негативний, так і позитивний вплив на економіку. Як можемо спостерігати, великі підприємства та їх об'єднання мають більше можливостей і володіють надійним забезпеченням ресурсами для модернізації виробництва, проведення науково-дослідних робіт і використання їх результатів на практиці, впровадження новітньої техніки та технологій, підвищення рівня професіоналізму працівників, а також адаптації до змін та розвитку економіки.

Поряд із позитивними рисами монополізації економіки виділяють також негативні, зокрема монополісти часто зловживають своїм становищем шляхом встановлення монополічних цін. Існування монополій спричиняє економічні втрати суспільства, які пов'язані із негативним ефектом масштабу та видатками на збереження ринкової влади, тобто лобіюванням інтересів монополій, спробами уникнути державного регулювання [2, с. 413]. Під негативним ефектом масштабу розуміють спад віддачі від приросту факторів виробництва. Його прояви пов'язані із проблемами управління, координації діяльності та обміну інформацією [2, с. 382]. Ще одним негативним аспектом існування монополій є послаблення стимулів до впровадження інновацій за відсутності конкуренції та зниження прагнення до повнішого використання капітальних благ [2, с. 413].

Отже, для збалансування структури ринкової економіки та зрівноваження наслідків конкуренції та монополізації держава вимушена проводити конкурентну політику. Під конкурентною політикою розуміємо діяльність держави, спрямовану на створення і розвиток конкурентного середовища, подолання та стримування процесів неефективної монополізації з метою сприяння зростанню ефективності виробництва, кращому задоволенню потреб суспільства, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

Серед основних напрямів конкурентної політики держави можна виокремити такі: демонополізація економіки; захист та сприяння розвитку економічної конкуренції; антимонопольне регулювання; державний контроль за дотриманням антимонопольного законодавства.

У науковій літературі часто визначають демонополізацію як здійснюваний державою комплекс заходів, зокрема примусових, спрямованих на зниження рівня монополізації ринків [6]. Проте деякі науковці ототожнюють поняття демонополізації тільки із процесом переходу компаній, які перебували у власності держави, в приватні руки. Такі міркування базуються на подіях, що відбувалися у постсоціалістичних країнах та в другій половині ХХ ст. у США, Канаді та Європі, де були приватизовані промисловість та сфера комунальних послуг. Захист та сприяння розвитку економічної конкуренції передбачає створення та застосування регуляторних норм, за яких недобросовісна конкуренція не надає суб'єктам господарювання жодних економічних переваг.

В економічній науці існує таке визначення антимонопольної політики – це комплекс заходів, розроблених і впроваджених у багатьох країнах світу, спрямованих на припинення, запобігання й обмеження монопольної діяльності, а також створення відповідного законодавства [5, с. 192]. Антимонопольне регулювання передбачає розроблення та прийняття спеціалізованих нормативно-правових актів і створення системи органів, які б сліdkували за дотриманням законодавства та вносили пропозиції щодо реформування відповідної нормативної бази.

Конкурентна політика реалізується через економічний та інституційний механізми. Чіткого визначення інституційного механізму в економічній науці не існує, тому на основі ґрунтовного аналізу сутності цього явища, інституційний механізм можна визначити як сукупність взаємозв'язків між формальними і неформальними інституціями та інститутами, які сприяють реалізації принципів конкурентної політики, здійснюють вплив на ефективний розвиток конкурентного середовища та забезпечують формування конкурентних відносин за допомогою інституційних методів, важелів, інструментів і стимулів.

Багато науковців визначають економічний механізм як цілісну систему взаємозалежних важелів та методів планування, стимулювання, фінансування, управління, правового та інформаційного забезпечення, які використовують в якості впливу на економічні відносини та процеси [3, 4]. Проте у міжнародній практиці використовують дещо інше визначення. Відтак під економічним механізмом розуміють сукупність економічних ресурсів і способів їх взаємодії для реалізації певних економічних процесів.

Як бачимо, не існує чіткої межі між "економічним механізмом" та "інституційним механізмом". Вважаємо, що доцільно їх синтезувати в єдине по-

няття економіко-інституційний механізм, яке відображає цілісність процесу управління сферою конкуренції. Розглянувши різні підходи вчених-економістів до визначення цих понять, вважаємо, що економіко-інституційний механізм реалізації конкурентної політики – це сукупність економічних ресурсів, інститутів, інституцій, методів, способів та форм їх взаємодії, спрямованих на дотримання принципів ефективної конкурентної політики.

На наш погляд, структура економіко-інституційного механізму реалізації конкурентної політики передбачає такі складники, виокремлені за функціональним спрямуванням: економічний, політичний, організаційний, мотиваційний, правовий, соціально-психологічний та морально-етичний.

Набір і характер механізмів, які практично використовують у державному управлінні, обумовлюється політичним режимом держави, в якому втілюються засоби та методи здійснення політичної влади, визначаються необхідні та можливі управлінські дії. Правовий механізм передбачає розроблення, вдосконалення та прийняття відповідних законодавчих та нормативно-правових актів. Організаційний механізм пов'язаний із системою інституцій (державних органів та суспільних організацій), що забезпечують дотримання, виконання конкурентного законодавства і розподіляє основні функції між різними типами цих інститутів. Соціально-психологічний та морально-етичний механізми доцільно розглядати як пов'язані й споріднені між собою, до них можна віднести релігію, ментальність, загальнодержавний соціально-психологічний настрій, звичаї, традиції.

Специфікою становлення регулювання конкуренції в Україні стало те, що, на відміну від країн із розвинутою ринковою економікою, які прагнули здійснювати контроль над монополіями та сприяти вже наявній ефективній конкуренції, спершу основною метою конкурентної політики у вітчизняній економіці було подолання та обмеження штучно створених монополій, а надалі – формування сприятливих умов для виникнення конкурентного середовища і забезпечення його розвитку [1, с. 262].

Правові та інституційні засади здійснення управління сферою конкуренції визначено низкою законодавчих актів. Основними з них є: Конституція України (42 стаття), Закон України "Про Антимонопольний комітет України", Закон України "Про захист від недобросовісної конкуренції", Закон України "Про захист економічної конкуренції". Система цих законів містить комплекс офіційно задекларованих пріоритетів держави, правових механізмів та набір адміністративних заходів, спрямованих на забезпечення стабільного функціонування та вільного розвитку ринкових сил в економіці.

Закон України "Про Антимонопольний комітет України" був прийнятий 26 листопада 1993 р. Із затвердження цього закону розпочався процес формування системи органів Антимонопольного комітету і завершився на початку 1995 р. створенням територіальних відділень в усіх регіонах. Закон України "Про захист від недобросовісної конкуренції", введений в дію з 1 січня 1997 р., встановлює правові засади захисту суб'єктів господарювання і споживачів від несумлінної конкуренції. Під несумлінною конкуренцією Закон визначає будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності.

Із перетвореннями в економіці та змінами пріоритетів державної політики виникла необхідність розширення нормативної бази Законом України "Про захист економічної конкуренції", прийнятий 11 січня 2001 р., який набув чинності 2 березня 2002 р. Особливістю цього Закону є те, що під час його розроблення було враховано практичний досвід діяльності Антимонопольного комітету та досягнення світової економічної та правової думки у сфері антимонопольного та конкурентного права. Закон України "Про захист економічної конкуренції" регулює відносини суб'єктів господарювання, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання, споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією. Цей Закон застосовують до відносин, які впливають чи можуть вплинути на економічну конкуренцію на території України.

Однак практика засвідчує, що сьогодні процес управління сферою конкуренції в Україні потребує подальшого удосконалення, адже надійні бар'єри протидії необґрунтованій та неефективній монополії в Україні так і не створено. Формування конкурентного середовища передбачає забезпечення взаємодії умов та чинників, які дають змогу усім суб'єктам господарювання досягнути конкурентних переваг.

На наш погляд, незважаючи на значні зусилля, спрямовані на формування сприятливих умов ефективного управління конкурентною сферою економіки, існує нагальна потреба в удосконаленні певних його аспектів, зокрема: внесення до законодавства змін, пов'язаних із регулюванням конкуренції у міжнародному вимірі, оскільки чинні на сьогодні закони зосереджені тільки на внутрішніх ринках; формування у суб'єктів господарювання високого рівня культури у сфері конкурентних відносин; створення умов для результативного функціонування економіко-інституційного механізму реалізації конкурентної політики.

Висновки. Досягнення ринкової стабільності та поступального розвитку економіки України можливе за активного формування сфери конкурентних відносин. Забезпечити таку мету здатен комплексний підхід до управління конкурентною сферою економіки, що ґрунтується на застосуванні широкого спектра формальних та неформальних механізмів.

Література

1. Геллхорн Э. Антитрестовское законодательство и экономика / Э. Геллхорн, В. Ковачич. – Вашингтон : Международный ин-т США, 1995. – 375 с.
2. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка : навч. посібн. / за ред. З.Г. Ватаманюк та О.З. Ватаманюк. – Львів : Вид-во "Інтелект-Захід", 2008. – 540 с.
3. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / за ред. Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко, 2007. – 1072 с.
4. Козловой О.В. Теория управления социалистическим производством : учебник [для студ. ВУЗов] / под ред. О.В. Козловой. – М. : Изд-во "Экономика", 1979. – 368 с.
5. Мочерний С.В. Основы економічної теорії : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / С.В. Мочерний. – К. : Вид. дім "Академія", 2002. – 472 с.
6. Удалов Т.Г. Конкурентне право : навч. посібн. / Т.Г. Удалов. – К. : Вид-во "Школа", 2004. – 496 с.

Сохецкая А.В., Сухарская О.Я. Экономико-институциональный механизм реализации конкурентной политики государства

Рассмотрены основные черты и направления конкурентной политики. Обоснована необходимость ее проведения с помощью анализа положительного и отрицательного воздействия конкуренции и монополизации на экономику. Определена суть механизма реализации конкурентной политики. Описаны основные структурные элементы реализации конкурентной политики.

Ключевые слова: конкурентная политика, конкуренция, монополизация, демомонополизация, антимонопольное регулирование, механизм реализации конкурентной политики.

Sokhetska A.V., Sukharska O.Ya. Economic and institutional mechanism of state competition policy

The main features and trends of competition policy are observed. The necessity of carrying through the analysis of the positive and negative effects of competition and monopolization on the economy are proved. The essence of the mechanism of the implementation of competition policy is outlined. The basic structural elements of competition policy are described.

Keywords: competition policy, competition, monopolization, demonopolization, antitrust regulation, mechanism of competition policy, institutive factors.

УДК 658.009.12

Доц. З.В. Юринець, канд. екон. наук;
магістрант О.П. Штогрин – Львівський НУ ім. Івана Франка

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ КОМПАНІЇ

Розглянуто поняття іміджу та обґрунтовано його важливість для успішної конкурентної боротьби організації на ринку. Розкрито складну структуру організаційної культури, проаналізовано її основні функції у формуванні іміджу. Здійснено зіставлення структурних елементів організаційної культури з основними факторами формування іміджу. Подано модель формування організаційної культури.

Ключові слова: імідж, організаційна культура, рівень артефактів, рівень проголошених цінностей і рівень базових уявлень, функції організаційної культури, бренд-релігія.

В умовах сучасного бізнесу конкурентна боротьба підприємств зростає з кожним роком, тому в умовах великої кількості конкурентів підприємствам необхідно застосовувати всі методи залучення клієнтів. Цілеспрямоване формування іміджу є одним з методів нецінової конкурентної боротьби. Воно є не тільки засобом залучення нових клієнтів або утримання вже існуючих, гарний імідж також допомагає в роботі підприємства з іншими контрагентами. Отже, надзвичайно актуально постає питання формування позитивного іміджу підприємства, а організаційна культура як система загальних цінностей, уявлень, переконань, символів, норм є особливо важливою у цьому процесі.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення ролі організаційної культури у процесі формування іміджу підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання формування позитивного іміджу організації та важливості організаційної культури для діяльності підприємства висвітлено у наукових роботах закордонних і вітчизняних учених: Б. Джи, К. Боулдінга, Д. Дороті, Г. Хофстеде, Ф. Котлера, Й. Кунді, Л.Е. Орбан-Лембрика, Е. Гоффманна, І.В. Альошиної, В.О. Сизоненко та інших.

Виклад основного матеріалу. Існує велика кількість визначень поняття "імідж. У роботах І.В. Альошиної досліджено значущість іміджу для діяльності